

УДК 331.567

Федоришина Л.М.,
к.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки
підприємства та менеджменту,
ПВНЗ «Університет економіки і підприємництва»

БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Постановка проблеми. Однією із найгостріших соціально-економічних проблем розвитку сучасної української економіки є безробіття. Воно викликане як об'єктивними, так і суб'єктивними обставинами. З одного боку, це невід'ємна характеристика функціонування і розвитку ринкового суспільства, коли мова йде про мінімальний рівень безробіття в країні, який не може бути знижений і відповідає поняттю повної зайнятості (5-7%). А з іншого, коли рівень безробіття перевищує природний рівень, - відбуваються втрати потенційного ВВП, знижується купівельна спроможність населення, нерационально використовується людський капітал.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам зайнятості і безробіття в Україні присвячено чимало праць науковців, серед них – О. Амоша, С. Бандур, Д. Богиня, Л. Гальків, І. Гнибіденко, О. Грیشнова, М. Долішній, А. Колот, І. Кочума [1], Е. Лібанова, О. Новікова, В. Онікієнко, І. Петрова, Л. Ярова [2] та ін. Водночас, незважаючи на значне коло досліджень вчених, можна стверджувати, що поки що не запропоновано дієвого механізму запобігання безробіттю в Україні. Прояв негативних тенденцій на вітчизняному ринку праці актуалізує необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити стан безробіття в Україні, виявити основні проблеми та запропонувати шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансово-економічна криза, що спостерігається протягом останніх років не тільки в Україні, а у інших країнах світу, ще більше загострила проблеми зайнятості та безробіття. В першу чергу, це проявилось у зменшенні частки економічно активного населення працездатного віку на кінець 2014 р. (до 71,4% відносно 72,9% у 2012-2013 рр.) та зростанні чисельності безробітного населення працездатного віку на 22,3% у 2014 р. порівняно із 2013 р. (за методологією МОП). Частка безробітного населення працездатного віку в економічно активному населенні також зросла до 9,7% (табл. 1).

Таблиця 1

Безробітне населення працездатного віку в 2010-2014 рр.

Роки	Економічно активне населення працездатного віку		у тому числі безробітне населення (за методологією МОП) працездатного віку	
	в середньому, тис.осіб	у % до населення відповідної вікової групи	в середньому, тис.осіб	у % до економічно активного населення відповідної вікової групи
2010	19164,0	71,9	1712,5	8,9
2011	19181,7	72,6	1660,9	8,7
2012	19317,8	72,9	1589,2	8,2
2013	19399,7	72,9	1510,3	7,8
2014	19035,2	71,4	1847,1	9,7

Джерело : побудовано за [3]

Як свідчать дані Державного комітету статистики, чисельність зайнятого населення у I півріччі 2015 року становила 16,4 млн. осіб. Рівень зайнятості становив 56,5%, зокрема у міських поселеннях - 57,3%, у сільській місцевості – 54,9%. Рівень зайнятості серед чоловіків був вищий, ніж серед жінок (61,9% та 51,7% відповідно).

Найвищий рівень зайнятості спостерігався у м. Києві (62,0%) та Дніпропетровській області (61,7%), а найнижчий – у Донецькій (50,7%) та Тернопільській (51,4%) областях [4].

Чисельність безробітних становила 1,7 млн. осіб. Рівень безробіття, за методологією МОП, становив 9,2%, а серед осіб працездатного віку - 9,6% економічно активного населення. Серед молоді у віці до 25 років рівень безробіття залишається більш як вдвічі вищим, ніж в середньому по країні – 21,3% економічно активного населення.

Серед міського населення рівень безробіття становив 9,0%, серед сільського - 9,7%. Якщо аналізувати в розрізі статі, то серед чоловіків цей показник становив 10,3%, а серед жінок – 8,0%.

Найнижчий рівень безробіття спостерігався у м. Києві та Одеській області (6,5% і 6,8% відповідно), а найвищий - у Тернопільській, Полтавській, Донецькій та Луганській областях (11,8%-15,6%).

Попит на працівників скорочується практично в усіх видах економічної діяльності та по основних розділах класифікації професій. Протягом січня-жовтня 2015 року у базі даних державної служби зайнятості налічувалося 779,4 тис. вакансій, що на 48 тисяч менше, ніж у відповідному періоді минулого року. Найбільш суттєве скорочення кількості вакансій спостерігалось у промисловості, охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги, інформації та телекомунікації, тимчасовому розміщенні й організації харчування.

Суттєвим залишається дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили (рис. 1).

Рис. 1. Співвідношення зареєстрованих безробітних та вакансій, станом на 01 листопада 2015 року

Джерело : [5]

Станом на 01 листопада 2015 року на одну вакансію претендувало 10 безробітних (на 01 листопада 2014 р – 8 осіб). Найвищий показник спостерігається у Луганській та Запорізькій областях (20 і 27 осіб відповідно). Найнижчий – у м. Києві та Одеській області (3 особи на одне робоче місце), Тернопільській області (6 осіб на одне робоче місце).

Крім того, суттєвими є обсяги вимушеної неповної зайнятості, адже кількість осіб, які знаходилися у відпустках без збереження заробітної плати, у I півріччі 2015 року становила 52 тис. осіб, а кількість працюючих, переведених з економічних причин на неповний робочий день (тиждень), - 652,6 тис. осіб, або 8% середньооблікової кількості штатних працівників. Найбільш поширеною ця форма зайнятості була у Донецькій, Запорізькій, Луганській, Полтавській, Сумській та Харківській областях, де у скороченому режимі працювало від 10,1% до 17,3% працівників.

Враховуючи вищезазначене, та демографічну ситуацію, що склалася в різних регіонах України, - чисельність населення у січні-вересні 2015 року скоротилася всього на 136234 осіб, а природний приріст спостерігається лише у Закарпатській (+964 особи), Рівненській (+1165 осіб) областях та м. Києві (+3572 особи), а також продовження військових дій на сході нашої країни та переселення з тимчасово окупованих територій населення, можна спрогнозувати, що рівень безробіття в майбутньому тільки зростатиме.

Так, з початку окупації АР Крим та проведення антитерористичної операції на сході країни до державної служби зайнятості звернулися за допомогою у працевлаштуванні 62,0 тис. мешканців АР Крим, Донецької та Луганської областей [6]. Внутрішньо переміщені особи (ВПО) зверталися за послугами в центри зайнятості в усіх регіонах країни, причому найбільша їх кількість зосереджена у Донецькій, Дніпропетровській, Харківській, Запорізькій, Полтавській, Луганській областях та м. Києві.

Безробітними з числа переселенців є, у переважній більшості, жінки. Якщо серед зареєстрованих безробітних всіх категорій питома вага жінок становила 54%, то серед безробітних з числа ВПО – 70%, і при цьому, коливалася від 64% у Вінницькій та Кіровоградській областях до 77% у Львівській області.

Вікова структура безробітних з числа ВПО суттєво відрізняється від структури безробітних інших категорій. Зокрема, частка молоді у віці до 35 років серед переселенців становить понад 48% при відповідному показнику серед загальної кількості безробітних - 43%. При цьому, питома вага осіб віком старше 45 років складає 23% і, навпаки, є нижчою, ніж серед загальної кількості безробітних, яка становить майже третину. Слід зазначити, що досить висока частка переселенців з вищою освітою та переважання молоді серед ВПО є характерними для всіх регіонів країни.

Якщо аналізувати професійну структуру безробітних-переселенців, то 64% становлять фахівці, професіонали, службовці, 28% – особи з робітничими професіями, 8% – особи без професійної підготовки. Таким чином, структура безробітних з числа ВПО у професійному розрізі значно відрізняється від структури інших категорій безробітних, де переважають представники робітничих професій, а питома вага некваліфікованих працівників перевищує 14%.

Це, звичайно, вимагає розробки спеціальних програм по стимулюванню переселенців до зайнятості у нових регіонах їх проживання. Проте, примітним є той факт, що більше половини переселенців, які заявляють про потребу у працевлаштуванні під час відповідної реєстрації в органах соціального захисту, за різних обставин, не готові працювати. Так, серед осіб, які не планують шукати роботу за сприянням державної служби зайнятості (57% опитаних) – 25% мають роботу або були фізичною особою-підприємцем; 24% – планують розпочати пошук роботи пізніше; 15% – не готові працювати у зв'язку з необхідністю догляду за дітьми та хворими родичами; 12% – планують повернення до місця постійного проживання; 11% – не готові працювати з різних причин, зокрема, вступили до навчального закладу, є фінансово незалежними тощо; 8% – повідомили про неготовність працювати за станом здоров'я; 5% – не бажають розривати попередні трудові відносини [6].

Водночас, серед переселенців, яких війна і агресія уже змусили покинути місце попереднього проживання, можуть активно проявитися еміграційні наміри. Як заявив Василь Якобінчук, експерт з питань міграції, в Україні на сьогоднішній день близько мільйона внутрішніх переселенців, і вони шукають можливість виїхати за кордон, особливо в Європу [7]. Тобто відбувається відтік інтелектуальних ресурсів з України, адже переселенці, які виїхали із зони бойових дій та хотіли влаштуватися на території України, не бачать перспектив свого розвитку на батьківщині. Вони розуміють, що не зможуть реалізуватися як професіонали, як бізнесмени, і виїжджають за кордон. Втрата таких кадрів для України буде відчутна протягом найближчих десятиліть. Як зазначає голова «Всеукраїнської організації у справах вимушених переселенців» О. Єрмішина, бізнес-еміграція - це зараз тренд серед переселенців, які не змогли відновити бізнес-діяльність в Україні, і це дуже нехороший тренд для країни [8].

На сьогоднішній день, за прогнозами експертів, за кордоном вже працює від 1 до 7 млн. українців. Крім того, кількість тих, хто неофіційно працює за кордоном, різко зросла за останні роки. Ще у 2011 році за кордоном неофіційно працювало близько 28% українців, а вже в 2015 році – майже 41% від усіх, що працюють за кордоном. Також зросла кількість людей, готових погодитися на різні ризикові пропозиції за кордоном. Сьогодні 21% українців заради роботи за кордоном згодні на порушення закону у вигляді нелегального перетину кордону. Крім того, українці можуть погодитися віддати свій паспорт роботодавцю або працювати під замком. Голова представництва Міжнародної організації з міграції в Україні Манфред Профазі впевнений, що такі негативні зміни пов'язані з конфліктом на Сході і важкими умовами життя українців, які готові погодитися на багато що [9]. В загальному в цьому році планують знайти роботу за кордоном 8% українців, або 3 млн. чол., що не може не викликати занепокоєння з боку урядовців, адже нераціонально використовується, а то і втрачається людський капітал країни.

Якщо раніше виїздили за кордон на заробітки вихідці із сільських територій, низькокваліфіковані робітники, працівники із середньою спеціальною освітою, то, як зазначають фахівці, враховуючи різке падіння добробуту населення, яке торкнулося не лише малозабезпечених верств, а й представників середнього класу, дрібних підприємців, кваліфікованих працівників, можливим є зростання еміграції фахівців. Тим більше, що на рівні Євросоюзу розроблено спільні підходи до заохочення імміграції фахівців. Йдеться про директиву щодо так званої «блакитної карти», тобто права на отримання дозволу на проживання для фахівців з третіх країн, які мають відповідну освіту, досвід роботи і пропозицію щодо працевлаштування в країні ЄС, яка передбачає заробітну плату в півтора рази вищу за середній рівень по країні. За законодавством низки країн для представників певних професій ці вимоги вже зменшено. Так, наприклад, в Німеччині вчені, інженери, ІТ-спеціалісти, лікарі можуть отримати «блакитну карту» і у разі пропозиції меншої заробітної плати [10].

До сьогодні переважаючою моделлю міграційної поведінки була тимчасова сезонна міграція. Обстеження Держстату 2012 року показало, що середня тривалість відсутності мігранта в країні дорівнювала п'яти місяцям, а середня частота здійснення поїздок на заробітки - три поїздки впродовж

2,5 років. Довгострокові мігранти, які перебували за кордоном понад рік, становили лише 14,1% працівників-мігрантів. Короткі циркулярні виїзди практикувалися передусім в сусідні країни - Польщу, Росію, Білорусь, Угорщину, Чехію.

На майбутнє передбачають поступову трансформацію частини короткотермінових циркулярних поїздок на більш тривалі, а також на еміграцію для постійного проживання, адже все більше українців звертаються за дозволами на проживання в зарубіжних країнах. Так, наприклад, за даними Міністерства внутрішніх справ Польщі, в 2014 році чисельність звернень українців за посвідкою на проживання збільшилася вдвічі, на тимчасове перебування - у півтора рази [10].

Висновки з проведеного дослідження. Отже, при прогнозуванні подальшої ситуації з безробіттям в Україні, слід враховувати фактори, які спричинять зменшення чи зростання його рівня. Так, до зростання призведуть: необхідність подальшої структурної перебудови економіки; дефіцитність інвестицій для створення нових робочих місць, особливо для внутрішньо переміщених осіб; підвищення мінімальної заробітної плати. Це, безперечно, проявиться у таких економічних та соціальних наслідках, як: скорочення обсягів виробництва ВВП; зниження податкових надходжень до державного бюджету; зростання витрат на виплату соціальної допомоги безробітним; знецінення ефекту від отримання вищої освіти та професійного навчання; посилення соціальної напруженості; зниження трудової активності.

Для подолання безробіття в Україні потрібно проводити певні заходи, такі, як: практична реалізація державної та регіональної програм зайнятості; приведення законодавства України у відповідність із міжнародними нормами; захист внутрішнього ринку праці; забезпечення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу та підприємницької діяльності безробітних; усунення невідповідності між потребою у кваліфікованих кадрах і фактичною професійно-кваліфікаційною структурою пропозиції робочої сили; технічне оснащення та вчасна модернізація робочих місць, що дозволить забезпечити дотримання одного із головних принципів організації заробітної плати на підприємстві – перевищення темпів зростання продуктивності праці над темпами зростання заробітної плати, а також ліквідувати фіктивні робочі місця та зменшити приховане безробіття та ін.

Крім того, слід проводити роботу з підвищення конкурентоспроможності вітчизняної робочої сили за рахунок підвищення її якості, тобто зростання рівня загальної освіти; підвищення кваліфікації; мобільності працівників, що проявляється в першу чергу у розширенні діапазону оволодіння працівниками професій та спеціальностей, а також здатності швидко змінити місце роботи (перейти в інший структурний підрозділ, філію, представництво в іншому регіоні чи країні) і, звичайно, розвивати ті галузі, які дають змогу повноцінно відтворювати індивідуальний людський капітал (медицину, культуру, спорт). Особливих зусиль слід прикладати аби створити (забезпечити) гідні умови та оплату праці в усіх секторах вітчизняної економіки, щоб зменшити міграційні потоки на настрої населення, в першу чергу це стосується переселенців.

Бібліографічний список

1. Кочума І.Ю. Стан зайнятості та безробіття в Україні на сучасному етапі / І.Ю. Кочума // Фінансовий простір. – 2011. - № 3. – С. 119-126.
2. Ярова Л.Г. Аналіз рівня безробіття в Україні та напрямки його подолання / Л.Г. Ярова // Глобальні та національні проблеми економіки : [електронне наукове фахове видання]. – 2015. – Випуск 4. – С. 752-755 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.global-national.in.ua/issue-4-2015/12-vipusk-4-berezen-2015-r/668-yarova-l-g-analiz-rivnya-bezrobittya-v-ukrajini-ta-napryamki-jogo-podolannya>
3. Основні показники ринку праці (річні дані) / Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Основні тенденції на ринку праці : [аналітична записка] [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350794>
5. Статистичні таблиці та графічні матеріали [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350793>
6. Щодо надання послуг службою зайнятості внутрішньо переміщеним особам станом на 4.12.2015 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=351058>
7. Мільйон внутрішніх переселенців шукають можливість виїхати за кордон - експерт [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://newsradio.com.ua/2015_08_03/M-ljon-vnutr-shn-h-pereselenc-v-shukajut-mozhliv-st-vi-hati-za-kordon-ekspert-3913/
8. Єрмішина: «Вітік мізків з країни прийняв катастрофічні масштаби» [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://newsradio.com.ua/2015_06_04/rm-shina-Vit-k-m-zk-v-z-kra-ni-prijnjav-katastrof-chn-masshtabi-2339/
9. Стало відомо, скільки українців хочуть втікти за кордон [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://businessua.com/suspilstvo/19451stalo-vidomo-skilki-ukrainciv-hochut-vtikti-za-kordon.html#>

10. Куди поїдуть працювати українці [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.dsnews.ua/society/kudi-poyidut-pratsyuvati-ukrayintsi-02062015161200>

References

1. Kochuma, I.Yu. (2011), "Condition of employment and unemployment in Ukraine today", *Finansovyj prostir*, no. 3, pp. 119-126.
2. Yarova, L.H. (2015), "Analysis of unemployment in Ukraine and ways of its overcoming", *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky : [elektronne naukove fakhove vydannia]*, Issue 4, pp. 752-755, available at: <http://www.global-national.in.ua/issue-4-2015/12-vipusk-4-berezen-2015-r/668-yarova-l-g-analiz-rivnya-bezrobittya-v-ukrajini-ta-napryamki-jogo-podolannya> (access date November 03, 2015).
3. *Osnovni pokaznyky rynku pratsi (richni dani)* [Key labor market indicators (annual data)], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (access date November 04, 2015).
4. *Osnovni tendentsii na rynku pratsi* [Major trends in the labor market]: [analytical note], available at: <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350794> (access date November 03, 2015).
5. *Statystychni tablytsi ta hrafichni materialy* [Statistical tables and graphics], available at: <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350793> (access date November 04, 2015).
6. *Shchodo nadannia posluh sluzhboiu zainiatosti vnutrishno peremishchenym osobam stanom na 4.12.2015 r.* [Regarding the provision of services employment internally displaced persons as of 04.12.2015 p.], available at: <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=351058> (access date November 07, 2015).
7. *Milion vnutrishnikh pereselentsiv shukaiut mozhlyvist vykhaty za kordon – ekspert* [Million internal migrants seeking to go abroad – Expert], available at: http://newsradio.com.ua/2015_08_03/M-ljon-vnutrshn-h-pereselenc-v-shukajut-mozhlyv-st-vi-hati-za-kordon-ekspert-3913/ (access date November 04, 2015).
8. *Yermishyna: "Vytik mizkiv z krainy pryiniav katastrofichni masshtaby"* [Yermishina "Brain drain from the country took catastrophic"], available at: http://newsradio.com.ua/2015_06_04/rm-shina-Vit-k-m-zk-v-zkra-ni-prijnjav-katastrof-chn-masshtabi-2339/ (access date November 05, 2015).
9. *Stalo vidomo, skilky ukraintsi vohochut vtikty za kordon* [It was known as Ukrainian wants to flee abroad], available at: <http://businessua.com/suspilstvo/19451stalo-vidomo-skilki-ukraintsi-vohochut-vtikty-za-kordon.html#> (access date November 05, 2015).
10. *Kudy poidut pratsyuvaty ukraintsi* [Where to go to work Ukrainian], available at: <http://www.dsnews.ua/society/kudi-poyidut-pratsyuvati-ukrayintsi-02062015161200> (access date November 05, 2015).

Федоришина Л.М. БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Мета - дослідити стан безробіття в Україні, виявити основні проблеми та запропонувати шляхи їх вирішення.

Методика дослідження. У процесі роботи були використані загальнонаукові методи та прийоми: формальної логіки, статистичного аналізу – для дослідження стану зайнятості та безробіття в Україні; абстрактно-логічний – при обґрунтуванні теоретичних положень і формулюванні висновків.

Результати. У статті досліджено стан безробіття в Україні, зокрема встановлено, що фінансово-економічна криза, що спостерігається протягом останніх років, та військові дії на сході країни суттєво загострили цю проблему. Це проявилось в першу чергу у зменшенні частки економічно активного населення працездатного віку в чисельності населення загалом та зростанні чисельності безробітного населення працездатного віку. Також встановлено, що: 1) попит на працівників скорочується практично в усіх видах економічної діяльності та по основних розділах класифікації професій; 2) суттєвим залишається дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили; 3) досить значними є обсяги вимушеної неповної зайнятості; 4) продовження військових дій на сході країни призвело до переселення з тимчасово окупованих територій населення і зростання за рахунок цього рівня безробіття, а також посилення еміграційних намірів серед внутрішньо переміщених осіб на тлі і так доволі високої чисельності працюючих українців (в тому числі неофіційно) за кордоном. Запропоновано можливі шляхи зниження безробіття в країні.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні наявних проблем на українському ринку праці та визначенні шляхів зниження рівня безробіття.

Практична значущість. Результати дослідження можуть бути використані в навчальному процесі при викладанні таких дисциплін, як: «Економіка праці і соціально-трудова відносини», «Економіка і нормування праці» тощо, а також при написанні наукових робіт.

Ключові слова: безробіття, рівень безробіття, зайнятість, економічно активне населення, переселенці, міграція.

Fedoryshyna L.M. UNEMPLOYMENT IN UKRAINE: ACTUAL PROBLEMS AND WAYS OF DECISION

Purpose - to investigate the state of unemployment in Ukraine, to identify the main problems and to suggest ways of decision.

Methodology of research. While work has general scientific methods and techniques: formal logic, statistical analysis - to study the state of employment and unemployment in Ukraine; abstract logical - for substantiation of theoretical positions and formulating conclusions.

Findings. In the article the state of unemployment in Ukraine, found that the financial and economic crisis observed in recent years, and military operations in the east of the country significantly aggravated this problem. This is manifested primarily in reducing the proportion of the economically active population of working age in the general population and increasing numbers of unemployed working-age population. Also found that: 1) the demand for workers is declining in almost all economic activities and on major sections of the classification of professions; 2) remains a significant imbalance between supply and demand of labor; 3) is quite significant amounts of involuntary part-time employment; 4) the continuation of hostilities in the east led to the relocation of temporarily occupied territories population growth at the expense of unemployment, as well as increased emigration intentions among internally displaced people on the background and so the relatively high number of employees Ukrainian (including unofficial) abroad. The possible ways to reduce unemployment in the country.

Originality of research is substantiating the existing problems in the Ukrainian labor market and identifying ways to reduce unemployment.

Practical value. Results of the study can be used in the classroom when teaching such subjects as: "Labor Economics and Labor Relations", "Economy and valuation work," etc., as well as writing research papers.

Key words: unemployment, unemployment rate, employment, economically active population, immigrants, migration.

Федоришина Л.М. БЕЗРАБОТИЦА В УКРАИНЕ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РЕШЕНИЯ

Цель - исследовать состояние безработицы в Украине, выявить основные проблемы и предложить пути их решения.

Методика исследования. В процессе работы были использованы общенаучные методы и приемы: формальной логики, статистического анализа - для исследования состояния занятости и безработицы в Украине; абстрактно-логический - при обосновании теоретических положений и формулировании выводов.

Результаты. В статье исследовано состояние безработицы в Украине, в частности установлено, что финансово-экономический кризис, наблюдается в течение последних лет, и военные действия на востоке страны существенно обострили эту проблему. Это проявилось в первую очередь в уменьшении доли экономически активного населения трудоспособного возраста в численности населения в целом и росте численности безработного населения трудоспособного возраста. Также установлено, что: 1) спрос на работников сокращается практически во всех видах экономической деятельности и по основным разделам классификации профессий; 2) существенным остается дисбаланс между спросом и предложением рабочей силы; 3) достаточно значительны объемы вынужденной неполной занятости; 4) продолжение военных действий на востоке страны привело к переселению из временно оккупированных территорий населения и росту за счет этого уровня безработицы, а также усилению эмиграционных намерений среди внутренне перемещенных лиц на фоне и так достаточно высокой численности работающих украинцев (в том числе неофициально) за рубежом. Предложены возможные пути снижения безработицы в стране.

Научная новизна исследования заключается в обосновании имеющихся проблем на украинском рынке труда и определении путей снижения уровня безработицы.

Практическая значимость. Результаты исследования могут быть использованы в учебном процессе при преподавании таких дисциплин, как: «Экономика труда и социально-трудовые отношения», «Экономика и нормирование труда» и т.п., а также при написании научных работ.

Ключевые слова: безработица, уровень безработицы, занятость, экономически активное население, переселенцы, миграция.